

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 324/2024-66

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED]

zastúpených Advokátska kancelária Uhaľ s.r.o., Štefana Moyzesa 9877/43, Zvolen, proti postupu Okresného súdu Zvolen v konaniach vedených pod sp. zn. 12C/42/2006 a 19C/27/2020, postupu Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaniach vedených pod sp. zn. 14Co/88/2015 a 16Co/32/2023 a postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaniach vedených pod sp. zn. 4 MCdo 8/2012, 4 Cdo 53/2016 a 4 Cdo 80/2020 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Zvolen v konaniach vedených pod sp. zn. 12C/42/2006 a 19C/27/2020, Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaniach vedených pod sp. zn. 14Co/88/2015 a 16Co/32/2023 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaniach vedených pod sp. zn. 4 MCdo 8/2012, 4 Cdo 53/2016 a 4 Cdo 80/2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Sťažovateľom **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie každému po **1 500 eur**, ktoré **je** Okresný súd Zvolen **p o v i n n ý** zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Sťažovateľom **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie každému po **1 500 eur**, ktoré **je** Krajský súd v Banskej Bystrici **p o v i n n ý** zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažovateľom **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie každému po **2 500 eur**, ktoré **je** Najvyšší súd Slovenskej republiky **p o v i n n ý** zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Okresný súd Zvolen, Krajský súd v Banskej Bystrici a Najvyšší súd Slovenskej republiky **s ú p o v i n n é** nahradiť sťažovateľom trovy konania **560,94 eur**, a to Okresný súd Zvolen **186,98 eur**, Krajský súd v Banskej Bystrici **186,98 eur** a Najvyšší súd Slovenskej republiky **186,98 eur**, a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenu Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 11. septembra 2023 a prijatou ústavným súdom na ďalšie konanie uznesením č. k. I. ÚS 324/2024-37 z 12. júna 2024, domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“), ako aj postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaniach označených v záhlaví tohto nálezu (ďalej spolu aj „napadnuté konanie“). Súčasne navrhujú, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov a priznal im primerané finančné zadostučinenie 6 090 eur od okresného súdu, 2 310 eur od krajského súdu a 2 100 eur od najvyššieho súdu a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti, jej príloh a rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že sťažovatelia sa žalobou doručenu okresnému súdu 17. marca 2006 domáhali určenia neplatnosti zmluvy a určenia, že zmluva nepredstavovala vykonateľný exekučný titul. Konanie bolo vedené pod sp. zn. 12C/42/2006 a okresný súd rozsudkom zo 7. mája 2010 žalobe vyhovel (vo vzťahu k dvom žalovaným) a odvolací krajský súd toto rozhodnutie rozsudkom sp. zn. 16Co/232/2010 z 9. decembra 2010, právoplatným 5. mája 2011, potvrdil.

3. Dovolanie žalovaní nepodali, ale na základe podnetu jedného z nich podal mimoriadne dovolanie generálny prokurátor, o ktorom najvyšší súd rozhodol uznesením sp. zn. 4 MCdo 8/2012 z 26. februára 2013 tak, že rozhodnutia súdov nižších inštancií zrušil a vec vrátil okresnému súdu na nové konanie a rozhodnutie.

4. Proti predmetnému rozhodnutiu najvyššieho súdu sa sťažovatelia bránili podaním ústavnej sťažnosti, ktorú ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 435/2013-25 z 10. septembra 2013 odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

5. Na základe právneho záveru najvyššieho súdu okresný súd vec znovu posúdil a rozsudkom z 11. novembra 2014, ktorý bol potvrdený rozsudkom krajského súdu sp. zn. 14Co/88/2015 zo 17. decembra 2015, žalobu sťažovateľov zamietol. Následné dovolanie sťažovateľov z 5. februára 2016 bolo odmietnuté uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 53/2016

z 22. marca 2017, proti ktorému opäť uplatnili ústavnú sťažnosť, doručení ústavnému súdu 13. júna 2017.

6. Sťažovatelia sa ešte v roku 2014 obrátili aj na Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorý rozhodol 15. októbra 2019 o ich sťažnosti č. 21998/14 tak, že zo strany Slovenskej republiky v konaní pred najvyšším súdom sp. zn. 4 MCdo 8/2012 o mimoriadnom dovolaní, ktoré predchádzalo i namietanému uzneseniu najvyššieho súdu, došlo k porušeniu princípu právnej istoty a rovnosti zbraní, a tým k porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru.

7. Po rozhodnutí ESLP ústavný súd vydal nález č. k. II. ÚS 316/2019-71 z 11. marca 2020, ktorým konštatoval porušenie základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ich práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 53/2016 z 22. marca 2017, predmetné rozhodnutie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

8. Najvyšší súd, opätovne rozhodujúc o dovolaní sťažovateľov z 5. februára 2016, uznesením sp. zn. 4 Cdo 80/2020 z 27. mája 2020 zrušil rozsudok krajského súdu sp. zn. 14Co/88/2015 zo 17. decembra 2015 v spojení s rozsudkom okresného súdu z 11. novembra 2014 a vec vrátil súdu prvej inštancie na nové konanie a rozhodnutie. Vyjadril iné závery na ďalšie riešenie veci, ktoré boli odlišné od názorov ústavného súdu, keď tvrdil, že je možné podať návrh na obnovu konania pred všeobecnými súdmi, resp. samotným najvyšším súdom, čo ale podľa sťažovateľov možné nebolo, keďže zrušením rozhodnutí odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie sa pôvodné konanie obnovilo, a to pod novou sp. zn. 19C/27/2020.

9. Žaloba na obnovu konania na súde prvej inštancie, ku ktorej podaniu boli sťažovatelia inštruovaní najvyšším súdom, bola zamietnutá uznesením okresného súdu sp. zn. 19C/19/2020 z 27. júla 2020, ktoré bolo potvrdené uznesením krajského súdu sp. zn. 15Co/83/2020 z 26. novembra 2020 práve z dôvodu, že pôvodné konanie stále prebieha (v dôsledku zrušujúceho rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 80/2020 z 27. mája 2020) a nie je právoplatne skončené.

10. Vzhľadom na to, že ústavný súd ako jediný mal právomoc zrušiť rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 MCdo 8/2012 z 26. februára 2013, sťažovatelia podali ústavnému súdu návrh na obnovu konania vo veci vedenej po sp. zn. III. ÚS 435/2013, ktorý (návrh) ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 625/2021-20 z 12. novembra 2021 odmietol. Aj v nadväznosti na toto rozhodnutie ústavného súdu sa obrátili na ESLP, ktorý 8. septembra 2022 vyhlásil ich sťažnosť č. 30619/22 za neprijateľnú.

11. Okresný súd, opakovane posudzujúc pôvodnú žalobu sťažovateľov zo 16. marca 2006, už pod novou sp. zn. 19C/27/2020 vydal 10. januára 2023 vo veci rozsudok, ktorým žalobu zamietol a zaviazal sťažovateľov k náhrade trov konania žalovaných v plnom rozsahu.

12. Proti predmetnému rozsudku okresného súdu sa sťažovatelia bránili podaním odvolania, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 16Co/32/2023-1037 z 25. januára 2024, právoplatným 7. marca 2024, tak, že ho zmenil a určil, že dohoda uzavretá 12. apríla 2002 medzi žalovaným v 2. rade, sťažovateľom [REDAKOVANÉ] a žalovaným v 3. rade nie je exekučným titulom podľa § 4l zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov, nie je rozhodcovským nálezom v zmysle § 21 zákona

Národnej rady Slovenskej republiky č. 218/1996 Z. z. o rozhodcovskom konaní (ďalej len „zákon č. 218/1996 Z. z.“), nie je zmierom v zmysle § 21 ods. 4 zákona č. 218/1996 Z. z., je nezákonná, neplatná a nevykonateľná a žalobcov (sťažovateľov) nezaväzuje. Pokiaľ ide o rozsudok okresného súdu vo výrokoch o náhrade trov konania, ten zmenil tak, že žalovaní v 2. rade a 3. rade sú povinní zaplatiť sťažovateľom náhradu trov konania v celom rozsahu spoločne a nerozdielne. Krajský súd zároveň zaviazal žalovaných zaplatiť sťažovateľom náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu spoločne a nerozdielne.

13. Aktuálne je vec sťažovateľov právoplatne skončená, okresný súd už právoplatne rozhodol aj o výške náhrady trov konania, a to uznesením z 23. apríla 2024 vydaným vyšším súdnym úradníkom, právoplatným 17. júna 2024 v spojení s uznesením sudcu z 3. júna 2024, ktorým bola sťažnosť sťažovateľov proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka zamietnutá.

II.

Argumentácia sťažovateľov

14. Proti postupu okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu sťažovatelia podali ústavnú sťažnosť, v ktorej tvrdia, že v konaní o ich žalobe a v súvisiacich odvolaniach a dovolaniach konaniach došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu ich v bode 1 označených práv. Tvrdia, že od právoplatnosti v poradí prvého rozsudku okresného súdu zo 7. mája 2010, ktorým súd ich žalobe vyhovel, v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom krajského súdu z 9. decembra 2010, teda od 24. februára 2011, nemali byť žiadne úkony v ich veci vôbec vykonané a žiadne konania nemali prebiehať. Tým, že konanie o ich žalobe bolo znovu otvorené a všeobecné súdy v ich veci naďalej konali, podľa ich názoru tiež zdlhávo, bola bezdôvodne porušovaná ich právna istota, a preto považujú celý časový úsek (ku dňu podania ústavnej sťažnosti v trvaní desiatich rokov a šiestich mesiacov) za zbytočné priet'ahy.

15. Pokiaľ ide o namietaný postup, sťažovatelia uvádzajú konkrétne obdobia, v ktorých jednotlivé súdy nekonali dostatočne plynulo a efektívne, a zdôrazňujú, že ešte na pojednávaní konanom pred okresným súdom 11. novembra 2014 navrhli prerušenie konania do právoplatného rozhodnutia ESLP. Predmetný návrh okresný súd zamietol (rozhodnutie o zamietnutí návrhu na prerušenie konania bolo krajským súdom potvrdené, a to uznesením sp. zn. 16Co/159/2015 z 8. decembra 2015, pozn.) a v ten istý deň rozhodol aj vo veci, a to zamietnutím žaloby samotnej. Konanie súdov v období od 11. novembra 2014 do 15. októbra 2019, keď v ich veci rozhodol ESLP, teda celkovo 5 rokov, preto považujú za absolútne bezúčelnú aktivitu a osobitne závažné porušenie ich práv a tvrdia, že súdy konali úplne zbytočne a nehospodárne, s plným vedomím o prebiehajúcim konaní pred ESLP. Uvádzajú, že aj samotný najvyšší súd vo svojom rozhodnutí sp. zn. 4 Cdo 80/2020 z 27. mája 2020 uznal, že procesnou chybou všeobecných súdov bolo, že odmietli prerušiť konanie do rozhodnutia ESLP o ich sťažnosti, „čím pre žalobcov zbytočne skomplikovali ich postavenie v predmetnom spore po tom, čo sa skutočne naplnila jej opodstatnenosť“.

16. Najvyššiemu súdu ďalej vyčítajú, že o ich dovolaní nerozhodol podľa inštrukcie ústavného súdu formulovanej v náleze sp. zn. II. ÚS 316/2019, keďže mal povinnosť rozhodnúť v súlade s rozhodnutím ESLP, ktoré je pre všetky vnútroštátne súdy záväzné, ale využil svoje rozhodnutie z 27. mája 2020 na polemiku o viazanosti právnym názorom ústavného súdu. Sú presvedčení, že z rozhodnutia ESLP vyplývalo jediné – obnoviť stav pred rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 4 MCdo 8/2012 z 26. februára 2013, a to bez opätovného skúmania merita veci. Citujú

z nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 316/2019-71 z 11. marca 2020, že „zásah generálneho prokurátora a najvyššieho súdu jednoznačne spôsobil posun prípadu v prospech protistrany“, označujú od tohto momentu celé konanie v ich veci za ústavne neudržateľné a porušujúce ich právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. V závere argumentujú, že od rozhodnutia ESLP uplynuli ďalšie takmer štyri roky (ku dňu podania ústavnej sťažnosti, pozn.) a súdy v ich veci nielenže bezodkladne nerozhodli, ale okresný súd vec posúdil opäť v rozpore so závermi ESLP, preto konanie ďalej prebieha pred odvolacím súdom.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

17. Okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti podrobne popisuje chronológiu procesných úkonov a zdôrazňuje, že po rozhodnutí krajského súdu sp. zn. 16Co/232/2010 z 9. decembra 2010, právoplatnom 5. mája 2011, bol spis zapožičaný Krajskej prokuratúre v Banskej Bystrici a opakovane predkladaný dovolaciemu, resp. odvolaciemu súdu a tiež ústavnému súdu. V podrobnostiach uvádza, že po podaní mimoriadneho dovolania bol spis od 19. apríla 2012 do 22. apríla 2013 na najvyššom súde a až vrátením veci mohol okresný súd znova konať, keďže dovtedy bola vec vedená ako právoplatne skončená. Opätovne bolo vo veci rozhodnuté 11. novembra 2014 o zamietnutí žaloby, ktorý rozsudok okresného súdu nadobudol právoplatnosť 18. januára 2016 v spojení s rozsudkom krajského súdu zo 17. decembra 2015. Po podaní dovolania a predložení veci najvyššiemu súdu bol spis opätovne vrátený okresnému súdu 3. apríla 2017 a následne od júna 2017 do augusta 2017 zapožičaný ministerstvu spravodlivosti, resp. od júna 2018 do apríla 2020 ústavnému súdu a od mája 2020 do júla 2020 predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie. Po vrátení spisu v júli 2020 boli zákonnou sudkyňou robené úkony, vo veci boli opakovane určené termíny pojednávania a opätovne bolo vo veci rozhodnuté rozsudkom z 10. januára 2023, ktorý bol zmenený rozsudkom krajského súdu z 25. januára 2024, právoplatným 7. marca 2024. Vec je teda skončená vrátane rozhodovania, čo sa týka trov konania.

18. Okresný súd poukazuje na to, že sťažovatelia (ani žiadna zo strán) počas celého trvania sporu nepodali predsedovi súdu sťažnosť na prieťahy v konaní. V závere uvádza, že vzhľadom na dĺžku konania bol spis predmetom kontroly stavu reštančných vecí s pravidelným podávaním správ na krajský súd, a podotýka, že na neprimeranej dĺžke konania sa podpísalo predovšetkým opakované rozhodovanie nadriadených súdov, a týmito rozhodnutiami bol okresný súd viazaný.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

19. Krajský súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti nesúhlasí s názorom sťažovateľov, že sa dopustil vo svojom procesnom postupe zbytočných prieťahov, a preto navrhuje ich ústavnej sťažnosti (vo vzťahu ku krajskému súdu) nevyhovieť. Poukázal na obdobia, keď boli jednotlivé odvolacie konania vedené, konkrétne od 11. februára 2015 do 17. decembra 2015 (sp. zn. 14Co/88/2015) a od 5. apríla 2023 do 25. januára 2024 (sp. zn. 16Co/32/2023), teda v oboch prípadoch bolo o odvolaní rozhodnuté za necelých desať mesiacov od predloženia veci. Pripomína, že veci sú vybavované priebežne podľa poradia ich nápadu, a pre úplnosť uvádza, že v roku 2015 bol na krajskom súde neprimerane vysoký nápad, keď do jednotlivých senátov bolo pridelených

viac ako 1 400 vecí. Ďalej krajský súd zdôrazňuje skutkovú a právnu zložitost' vecí, čoho dôkazom je i to, že konanie prebehlo na odvolacom súde dvakrát, bolo predmetom i dovolacieho konania na najvyššom súde a tiež konania o ústavnej s'ťažnosti na ústavnom súde.

20. Krajský súd podotýka, že rozsudok okresného súdu sp. zn. 19C/27/2020 z 10. januára 2023 spolu s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 16Co/32/2023 z 25. januára 2024 nadobudol právoplatnosť 7. marca 2024, ale vecnú (ne)správnosť rozhodnutí krajského súdu a jej vplyv na možnosť vzniku priet'ahov ponecháva bez posúdenia.

III.3. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

21. Najvyšší súd ponechal rozhodnutie o ústavnej s'ťažnosti na úvahe ústavného súdu a k svojmu vyjadreniu pripojil vyjadrenie predsedníčky občianskoprávneho kolégia, resp. predsedníčky senátu občianskoprávneho kolégia.

22. Pokiaľ ide o konanie o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora vedené pod sp. zn. 4 MCdo 8/2012, predsedníčka občianskoprávneho kolégia zdôraznila, že vec na najvyšší súd napadla 19. apríla 2012 a bola rozhodnutá 26. februára 2013, teda za desať mesiacov, čo nemožno považovať za neprimeranú dobu.

23. V súvislosti s konaním vedeným pod sp. zn. 4 Cdo 53/2016 predsedníčka senátu 4C uviedla, že vec napadla na najvyšší súd 15. marca 2016 a dovolanie bolo odmietnuté 22. marca 2017, z čoho nepochybne vyplýva, že postupom dovolacieho súdu nebolo porušené právo s'ťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a vec bola prejednaná v primeranej lehote.

24. K časti ústavnej s'ťažnosti týkajúcej sa postupu najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 80/2020 podotkla, citujúc záver, ktorý vyslovil senát prejednávajúci túto vec, že rozsudok odvolacieho súdu i súdu prvej inštancie bol zrušený pre nepreskúmateľnosť. Vzhľadom na to podľa nej neobstojí s'ťažnostná argumentácia s'ťažovateľov, že dovolací súd nerozhodol podľa inštrukcie ústavného súdu a nemožno pripísať na vrub najvyššiemu súdu, že (ako uvádzajú s'ťažovatelia vo svojej s'ťažnosti) okresný súd vec posúdil opäť v rozpore so závermi ESLP.

25. Keďže z vyjadrení okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu nevyplývajú také skutočnosti, ktoré by boli v prejednávanej veci spôsobilé ovplyvniť rozhodnutie ústavného súdu, nepovažoval za potrebné doručovať ich na repliku s'ťažovateľom a v záujme hospodárnosti konania pristúpil k meritórnemu prerokovaniu ústavnej s'ťažnosti.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej s'ťažnosti

26. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou s'ťažnosťou a jej prílohami, ako aj so stanoviskami účastníkov konania dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

27. Podstata ústavnej s'ťažnosti s'ťažovateľov v súvislosti s namietaným porušením ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote je založená na tvrdení, že postupom okresného súdu v konaniach vedených

pod sp. zn. 12C/42/2006 a 19C/27/2020, ako aj postupom krajského súdu v súvisiacich odvolacích konaniach a postupom najvyššieho súdu v súvisiacich dovolacích konaniach boli spôsobené zbytočné prieťahy.

28. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

29. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04). Pre naplnenie práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány (napr. všeobecné súdy) vec len prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony (bez ohľadu na ich počet) a právoplatne nerozhodli (napr. I. ÚS 118/02).

30. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

31. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, predmetom napadnutého konania bol spor o určenie neplatnosti zmluvy a určenie, že zmluva nepredstavovala vykonateľný exekučný titul. Takéto spory síce tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti súdov, ale po právnej stránke ich spravidla možno hodnotiť ako zložitejšie. Vychádzajúc z toho, že s vysporiadaním sa predmetu sporu došlo až opakovane v konaní pred najvyšším súdom a ústavným súdom, ústavný súd hodnotí, že k predĺženiu konania v konkrétnych okolnostiach prispela aj jeho právna zložitost'.

32. V rámci posudzovania ďalšieho kritéria, a to správania sťažovateľov, ústavný súd konštatuje, že na ich strane nezaznamenal také okolnosti, ktoré by prispeli k predĺženiu napadnutého konania.

33. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup všeobecných súdov v napadnutom konaní. Vychádzal pritom zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prieťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

34. V posudzovanej veci je primárne neprehliadnuteľné, že konanie o žalobe sťažovateľov trvalo pred všeobecnými súdmi od 17. marca 2006 do 7. marca 2024, teda 18 rokov, čo samo osebe absolútne popiera ich právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Je nespochybniteľné, že celkovú dĺžku konania ovplyvnil fakt, že spis bol opakovane predkladaný odvolaciemu súdu, resp. dovolaciemu súdu.

35. Okresný súd v merite veci rozhodol po 4 rokoch od podania žaloby (rozsudok zo 7. mája 2010), opakovane po vrátení mu veci v apríli 2013 po roku a pol (rozsudok z 11. novembra 2014) a následne po vrátení spisu v júli 2020 po dva a pol roku (rozsudok z 10. januára 2023). Odvolacie konania pred krajským súdom (14Co/88/2015 a 16Co/32/2023) trvali v oboch prípadoch necelých desať mesiacov od predloženia veci a dovolacie konania trvali desať mesiacov (4 MCdo 8/2012), resp. jeden rok (4 Cdo 53/2016) a dva mesiace (4 Cdo 80/2020). V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že dĺžka konaní na krajskom súde a na najvyššom súde by bola ústavne akceptovateľná v prípade, ak by nedošlo k zrušeniu rozhodnutia odvolacieho súdu najvyšším súdom v dovolacom konaní, resp. k zrušeniu rozhodnutia dovolacieho súdu v konaní o ústavnej sťažnosti.

36. V súlade s judikatúrou ústavného súdu aj judikatúrou ESĽP je optimálna doba rozhodovania na jednom stupni konania v trvaní troch rokov (rozsudok ESĽP z 20. 6. 2006 vo veci Obluk proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 69484/01, a tiež judikatúra ústavného súdu III. ÚS 340/2013, III. ÚS 566/2014, IV. ÚS 201/2018, I. ÚS 115/2019, II. ÚS 234/2019, I. ÚS 361/2022). Ďalej podľa judikatúry ESĽP dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok z 15. 10. 1999, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66, IV. ÚS 154/2021, I. ÚS 438/2021, I. ÚS 136/2022).

37. Záver o tom, či dĺžka konania je alebo nie je ešte primeraná, možno formulovať vždy s prihliadnutím na faktory, ktorými bolo konanie bezprostredne ovplyvnené, pričom pri posudzovaní dôvodnosti tvrdenia o porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako tak aj pri práve na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je nutné ku každej veci pristupovať individuálne a zvažovať, či s prihliadnutím na okolnosti prípadu ide o prietahy neodôvodnené, teda či sú prítelateľné všeobecnému súdu (III. ÚS 188/2020).

38. Ústavný súd konštatuje, že v postupe všeobecných súdov nevzhliadol také výrazné obdobia nečinnosti, ktoré by výslovne znamenali zbytočné prietahy, ale vzhľadom na neefektívny postup súdov znamenajúci opakované zrušenie ich rozhodnutí aj súdmi vyššej inštancie, aj ústavným súdom, a ďalej aj z celkovej dĺžky konania možno usúdiť, že svojím postupom prispeli k predĺženiu napadnutého konania a túto nie je možné považovať za ústavne udržateľnú. Sumarizujúc uvedené, dospel k záveru, že všeobecné súdy nekonali vo veci sťažovateľov efektívne, plynulo a bez prietahov, keďže ich činnosť porušovala ich právnu istotu nastolenú právoplatným rozhodnutím krajského súdu sp. zn. 16Co/232/2010 z 9. decembra 2010.

39. Z týchto dôvodov ústavný súd vyhovel ústavnej sťažnosti sťažovateľov v časti namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 12C/42/2006 a 19C/27/2020, postupom

krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 14Co/88/2015 a 16Co/32/2023 a postupom najvyššieho súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 4 MCdo 8/2012, 4 Cdo 53/2016 a 4 Cdo 80/2020 (bod 1 výroku tohto nálezu).

40. Keďže v čase rozhodovania ústavného súdu už bolo vo veci právoplatne rozhodnuté, ústavný súd návrhu sťažovateľov, aby krajskému súdu prikázal konať bez zbytočných prietahov, nevyhovel (bod 6 výroku tohto nálezu).

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

41. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

42. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti žiadajú priznať primerané finančné zadosťučinenie v celkovej sume 10 500 eur (6 090 eur od okresného súdu, 2 310 eur od krajského súdu a 2 100 eur od najvyššieho súdu) a dôvodlia neprimeranou dĺžkou konania a s tým súvisiacim stavom ich právnej neistoty. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

43. Ústavný súd pri určení sumy finančného zadosťučinenia vzal do úvahy všetky okolnosti prípadu (najmä obdobia, ktorými všeobecné súdy prispeli k predĺženiu konania) a prihliadol aj na zložitosť veci, ale aj skutočnosť, že samotný najvyšší súd vo svojom rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/80/2020 pripustil, že ako súd dovolací porušil medzinárodnú zmluvu (dohovor), čo priamo viedlo k predĺženiu konania. Zohľadňujúc uvedené, považoval za primerané priznanie finančného zadosťučinenia 1 500 eur každému zo sťažovateľov od okresného súdu (bod 2 výroku nálezu), 1 500 eur každému zo sťažovateľov od krajského súdu (bod 3 výroku nálezu) a 2 500 eur každému zo sťažovateľov od najvyššieho súdu (bod 4 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

44. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov konania podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde v celkovej sume 560,94 eur (bod 5 výroku tohto rozhodnutia).

45. Ústavný súd vychádzal pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby (§ 11 ods. 3 a § 13a vyhlášky) uskutočnený v roku 2023 predstavuje sumu 208,67 eur, po znížení o 50 % pri zastupovaní dvoch sťažovateľov sumu 104,34 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom v sume 12,52 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia,

podanie sťažnosti ústavnému súdu) uskutočnené v roku 2023 predstavuje celkovú sumu 467,44 eur a po zvýšení o 20 % DPH sumu 560,94 eur s DPH.

46. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia sú okresný súd, krajský súd a najvyšší súd povinné v pomernej časti uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

47. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. októbra 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu